

ונקרא רבא, שהוא רבא בכמות ואיכות, כי ברבא התחיל לפרש שורש כל תיקוני הפרצופים, ומה שקדם להם שהוא פרסא וכיוצא עד פרצוף ז"ן. ואדרא רבא זו נכתבה בפי' נשא המתחלת נשא את ראש בני גרשון, וראש היינו גולגלת ופרצופים כנודע. והאדרא זוטא נאמרה בהאזינו לגלות אופן תיקון או"א שלא נזכר בא"ר כנזכר בספרים [שער מאמרי רשב"י דף ל"ט ע"א]. ויש יתרון בא"ר מצד השומעין לבד, דאזדמנו תמן כנזכר [בדף רפ"ח ע"א], כי בא"ר נזדמן קב"ה ורתיכו, ובאד"ז נזדמן הקב"ה עם צדיקיה דבגנתא דעדן מה דלא אערעו באדרא רבא. גם יש יתרון אחר כי באדרא רבא דיבר ר' שמעון עליו השלום וברשותיה דברו כולם. ובאד"ז דיבר ר"ש ע"ה לבד, וזכותו יגן בעדינו וימהר קץ משיחנו במהרה בימינו, ויאמר די לצרותינו, ותבנה המקדש וירושלים עיר הקודש, ונזכה לעלות לארצנו בקרוב על ידי משיח צדקנו, ויקוים מקרא שכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ, בעגלא ובזמן קריב אמן סלה ועד:

אמר ר"ש לחברייא, עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא. כתיב [תהלים קי"ט קכ"ו] עת לעשות לה' הפרו תורתך.

א. מע"ה בקיימא דחד סמכא [ע"י ע"ה שער ט' ריש פ"ג]. הנה בדרוש שכתבנו על ענין שבעה מלכים דמיתו, ושם אמרנו שקודם התיקון היו עשר ספירות זו ע"ג זו, והיה נקרא רשות הרבים לפי שלא היו מתפשטים בדרך קוים שהוא רשות היחיד, והנה אז היה עמוד אחד שהוא חד סמכא, ובזה היו מתעסקים החברים. אמר להם רשב"י ע"ה עד אימת אתם מתעסקים בזה הסמכא שהוא קודם התיקון, שהוא היה רוצה להתחיל ולבאר להם סדר התיקון איך היה שנעשה הי"ס דרך קוים ונעשו ה' פרצופים שהוא התיקון עצמו כמו שמפרש והולך, ע"כ:

צמח כתב הרב זלה"ה כי התיקון הוא לעשות הי"ס קוים ופרצופים ובהם לבושים כנודע. והנה יש מוכיח לזה כי בכל פרצוף ופרצוף יצאו הג"ר דרך קוים ולכן אחר התיקון דקוים שייך בז' תחתונות של כל אחד ואחד, וזהו שכיון שהג"ר יצאו דרך קוים לא הוצרכו לבוש, ונשארים מגולות הן בעתיק הן בא"א. וזה שכתב בספרא דצניעותא [זוהר ח"ב דף קע"ו רע"ב] מלכין קדמאין מיתו, הם ז' תחתונות שבכל פרצוף. לבושיין דיקר אתקין ואחסין, הם לבושי ז' תחתונים. ואתקן ואזדמן בחד גולגלתא, הם ז' דעתיק בז' דגולגלתא דא"א:

צמח אמר הרב זלה"ה דרך קוים נעשו ה' פרצופים שהוא התיקון עצמו, ז"ס קו לקו זעיר שם זעיר שם [ישעיה כ"ה י']. ר"ל כשהם קו קו דהיינו קוים אז יש זעיר שם שהוא פרצוף ז"א, ונכפל לשונו לרמוז על רבוי הקוים והפרצופים. וצו לצו, לשון חסר מ"ה דמצו"ה, כי הנקודות הם שקדמו לפרצופים שהם הקוים ואח"כ בא מ"ה החדש ונשלם התיקון. ולכן בצו חסר מ"ה דמצו"ה שהוא התיקון.

בקיומא דחד סמכא, פשט הדברים הוא שכבר נודע שהעומד על רגל אחד אינו יכול לעמוד כראוי ולא זמן רב, כי זהו מ"ש [שבת דף ל"א ע"א] למדני תורה על רגל אחד, ולא רצה שמאי שראה שלא יוכל לעמוד על רגל אחד, אבל הלל למדו על רגל אחד. ושמאי הוקשה לו מדכתיב [זכריה י"ד ד'] עמדו רגליו ביום ההוא, ועמדו רגליו דייקא. והנה רגל אחד הוא הוד שהוא קיבוץ נקודות מלכי אדום זה תחת זה, דכתיב [בראשית ל"ו ל"ג] וימלוך תחתיו, ומיתו. והראשון הוא בלע שהוא קודם התיקון, ולכן בלע המות לנצח [ישעיה כ"ה ח']. והמות

בהבל הראשון שמת, "בלע" המות "לנצח ר"ת הבל, לנצח יכולע ולא בהוד, דאיהו בנצח ואיהי בהוד.

בקיימא

ע"ג זה כמו עמודא חד. וצריך לדעת כי מציאות הזה היה בכל הז"ת שבכל פרצוף שיש מעתיק וא"א עד ז"א דאצילות ועתיק בכללו. וכן כתוב בס' אדם ישר [ע"ח שער ט' סוף פ"ד] מג"ר יצאו דרך קוים. ולזה אמר רשב"י כאן עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא, ר"ל חד סמכא לבד, כי התיקון לא היה בחד סמכא אלא בכמה סמכין, שבכל פרצוף ופרצוף יש מציאות זה הסמכא, ולכן התחיל לקמן מסמכא קדמאה דהיינו מז' דעתיק, ואמר [אד"ר דף קכ"ח סע"א] ועתיקא דעתיקין וכו', והוה מגליף ומשער ביה ופריס קמיה וכו' הרי אמר ביה וקמיה. וכבר פירש הרב זלה"ה שתיקון א"א הנזכר בפרשה ואלה המלכים וכו' וכן בתיקון ז"א ובתיקון הנוק', וכבר נודע שהמלכים הם הנקודים והם הסמכא הנזכר כאן, ע"כ צמח.

האר"י

זלה"ה, להבין האי לישנא דחד סמכא צריך להקדים שני הקדמות, ואלו הם, כבר ידעת שהזיווג באלו זמנים הם בנה"י, אבל יש הפרש מעת שחבר בית המקדש עד רשב"י קודם שעשה האדרא ואחר כך אחר האדרא. וצריך לדעת כי הזיווג כשהיו ישראל במדבר היה פנים כנגד אחור, עד שבנה שלמה ע"ה הבית המקדש שאז היה הזיווג פנים בפנים. והנה כבר כתבנו בדרוש בעגולים היותם עשר ספירות אלו בתוך אלו ובתוכם הוא החוט האין סוף דרך יושר כנודע, והחוט האין סוף עובר באמצע ונותן נשמה לאדם קדמון כנודע, רצוני לומר נותן לו פרצוף, להיות שחוט הזה מכ"ב אלפא ביתא אשר נעשו מן השעשוע שאין סוף ונתקנו במלבוש. הנקודה הראשונה שממנה נולדו הכ"ב אתון היא צורת י' הואיל והי' היא עגולה, לזה כל הכ"ב אותיות תכף כשתשים הקולמוס על הנייר לכתוב איזה אות נעשה הנקודה, והנקודה היא כדורית, ולכן במקום הזה שעדיין האותיות לא נתגלו היה כולם בצורות נקודות. והקו להיות שהוא נותן צורה אל אדם קדמון. ולהיות שכ"ב נקודות הם עגולים לכן כל איבריו דאדם קדמון הם עגולים, והחוט מברית באמצע.

והנה נצח הוד יסוד דאדם קדמון היה כולם בסוד עיגולא, ואח"כ באמצע החוט הזה המאיר בתוכם נבקע ויצאו לאור בסוד שלשה ווי"ן, והם רמוזים בר"ת ו"יסע ו"יבא ו"יט. ואח"כ השלשה ווי"ן נגלו שלשה יודי"ן, כי אלו שלשה ווי"ן היו תחלה שלשה יודי"ן בסוד עיגולים אשר אמרנו. ואחר שבאו אלו הג' ווי"ן נשארו השלשה יודי"ן כנשמה בתוכם, ומאירים גם כן למטה ומתפשטים מאלו הנצח הוד ונבנה הזעיר אנפין, אבל עדיין הוא בסוד נקודות.

רצונו לומר שם ע"ב שהוא ביודי"ן, ולהיות ששורש זעיר אנפין הוא שם מ"ה עם הוי"ה כ"ו עולה ע"א, לזה השם הג' הוא... שעולה ז"א. והנה כל הענינים שהם מאריך אנפין ולמטה וגם מאריך אנפין בכלל כולם נעשו על ידי אלו השלשה יודי"ן שאחר כך הם נחלקים לכמה חלוקים כאשר אבאר בעזרת השם, והנה בזמן בית המקדש היו משגיחין אנפין באנפין והיו אלו השלשה יודי"ן מאירות ומתייחדות ומזדווגות זעיר אנפין באנפין פנים בפנים. ואחר שנחבר בית המקדש ונתמעטו כנפי החיות חסרו השני ווי"ן ונסתלקו אורם למעלה ולא נשאר כי אם מעט הארה מן הוי"ה של הוי"ה. ולהיות השלשה יודי"ן רואים גם כן שנחבר בית המקדש גם הם נסתלקו לצד ההוד ולא נתעלו, שאם ח"ו היו מתעלים היה נחרב העולם, אבל נשארו, מן הצד הי' של ההוד יש בה תחתיה הי' של היסוד להיות שנסתלקה מן הצד נתרקה יותר, והי' של הנצח נתרקה יותר ויותר. לטעם הזה הניקוד ההוד באו שלשה נקודות, והם באלכסון מפני שבעת החורבן לא היה שום זיווג כלל פנים בפנים, כי אם מצד אחור, וגם מצד אחור לא היה שלם, כי אם מצד ההוד בלבד.

וכבר

ידעת שכל הבחינות נגלים על ידי היסוד שכל הקצוות והחסדים והאורות נכללים ביסוד, והיסוד נקרא ברית קיימא קדושה וזהו קיומא דידן, ולזה עד עת שגילה רשב"י ע"ה האדרא לא היה העולמות מתיישבין רק על ידי קיומא שהוא היסוד וחד סמכא שהוא ההוד. וכבר ידעת שההוד הוא מצד אימא, ואימא יש בה שם אהי"ה העולה כ"א, ויש לה שני פרצופים (צמח. כ"א שני פרצופין אלו שרצונו לומר, והוא כמנין חו"ט, או כ"א אתון שיצאו ממנה), כי סמוך הוא מהחזה ולמעלה מ"ב מהחזה ולמטה שהם בינה ותכונה, ואימא עד הוד אתפשטת, ולכן נקרא ההוד על שמה, גם הנצח כשבא מצד אימא נקרא סמכא. אמנם היסוד נקרא סיכתא.

ונחזור

לענינינו להיות שרשב"י ע"ה ראה שהעולם מתמוטט, שאפי' מאחור לא היה הזיווג אלא בקיומא דחד סמכא, לזה תיקן במלכות הכנה כדי שיהיה הזיווג מג' קוים שהם בסוד הרי"ו, שעתה שם ע"ב כולו הוא בסוד עיגולים וכל עיגול הוא רי"ו אותיות, ואידר"א ג"כ כמנין רי"ו וגם הוא עגול כי תרגום גורן אידרא:

כתיב

עת לעשות וכו'. פי' עת הוא מלכות כאשר ביאר רשב"י בפ' ויחי על פסוק והיה אמונת עתך [ישעיה ל"ג ו']. והכוונה לומר לעשות הכנה בעת שהיא המלכות כדי שתהיה ראויה אל הזיווג עם ז"א, והיינו לה'. ומלת לעשות זה הוא מלשון ויעש דוד שם [שמואל ב', ח' י"ג]. ר"ל לבנותה ולקשטה כדי שתהיה ראויה לזעיר. מפני שהפרו תורתך, שהיו הקליפות נהנים מן היסוד והיו מפירים התורה שבע"פ והיא התורה דזעיר:

ב. יומין זעירין, ומארי דחובא דחיק. כרוזא קארי כל יומא.

צמח מ"ש תורה שבע"פ היא דז"א. היינו שהיא בת זוגו דז"א, ולזה אמר תורתך, ר"ל כמו אשתך, והיינו דאמרי תורתך, והשתא א"ש פשטא דקרא דקאמר עת שהיא מלכות לעשות תיקון לה' שהוא זעיר, כדי שתהיה ראויה לה' שיתקרב עם בת זוגו דהות פרישה מיניה מכח עונות:

ב. האר"י זלה"ה. יומין זעירין, כלומר הימים של חיות האדם מועטים כדי שיוכל לתקן קישוטי כלה, לעשות לה נייחא הן בגופיה הן בממוניה בזה הגלות. ולהיות שבאותו הזמן היתה השכינה בגלות יותר קשה ובעידן ריתחא, ולזה הימים עצמם אינם ראויים לגלות (עם) תיקונו, ולזה מילת זעירין חוזר על ימי האדם שהם מועטים, וגם על הימים עצמם שאינם כדי להגלות להם קישוטי כלה.

צמח יומין זעירין, דזעיר אנפין דכתיב ביה [בראשית ו' ג'] לא ידון רוחי, אמר א"א, באדם לעולם בשגם הוא בשר, ולא יהיה שני חייו כמו קודם לכן אלא והיו ימיו ק"ך שנים, וזה כתוב בע"ח [שער י"ד סוף פ"ז]. ומ"ש כאן יומין זעירין, הם ר"ת וס"ת קי"ז וב' תיבות והכולל הוא ק"ך שני משה ז"א.

האר"י זלה"ה ומארי דחובא דחיק, מצד היצה"ר והוא סמאל דוחק את הראוים לעשות נייחא לשכינה הן בגופם הן במונם, כדי שמרוב הצרות לא יהיה להם פנאי לעסוק בחכמה זו, שכל זמן שהאדם עוסק בחכמה זו כראוי הוא חותך הקליפות שלא יינקו מן השכינה. והנה מארי דחובא שאמרנו שהוא המונע מלעסוק בתורה, זה רמוז בזוהר פרשת שלח לך [ח"ג דף ק"ס סע"א] באומרו ועוד עמלק יושב בארץ הנגב [במדבר י"ג כ"ט], ואי יימא בר נש שאפי' בכל דא יזכה, דהינו שיזכה לאשתדלא באורייתא כי בזה מדבר שם, עמלק יושב בארץ הנגב הא יצרא בישא קטיגורא וכו'. והנה בספר הזוהר פרשת בראשית [ח"א דף כ"ט רע"א] קורא לעמלק אל אחר וכו' סמאל, והנה עמל"ק גמטריא א"ל אח"ר ככתוב שם.

צמח ומדקאמר מארי דחובא ולא דחובין, משמע שחוזר לס"מ ונחש שפיתחו לאדם לאותו עון. ועיין בתיקונים [ת"י י"ג דף כ"ט ע"ב] פתח ר"ש וכו' לגבי חויה והוא חטא אדם אשר ממנו נמשכים כל מיני עונות וחובין, וזהו מארי דחובא המעיק ואינו מניח לאדם לעסוק בתורה ומצות כדי שלא יתקן מה שעויה וכדי שלא יעלה מ"ן לכלה.

יומין זעירין, אותן הימים של חיות האדם מועטים הם, והם מדור משה ואילך כנזכר בספרים. והנה קרא לז"א זעיר יומין וכן בתיקונים, אריכו דשנין

אריכו דיומין מא"א ומיעוט יומין ושנין הם מז"א. וכיון שהחיים קצרים צריך כל אדם להשתדל בתורה ומצות, כדי שבזמן מועט של חיותו ישלים את נשמתו, ובפרט דמארי דחובא דחיק שעתא לעכב:

כרוזא קארי כל יומא, כלומר האדם נצטוו לקרות בתורה יום ולילה והרי היא כרוזא שכל יומא שאדם חייב לקרות היא אומרת לו מה שצריך לקיים מצות, חסר לב ואמרה לו [משלי ט' ד'] כל יומא מה שחסר לו, וחסר לב היינו חסר תורה ועיין פ' קדושים [זוהר ח"ג דף פ' ע"א]. א"נ כרוזא הוא גבריאל, קארי כל יומא המבחין בין יום ובין לילה בסוד הנותן לשכוי בינה כנודע, ור"ת "כרוזא" קארי "כל" יומא קנ"א אהי"ה דההין בינה ע"ה, וס"ת מ"ב גבורה בסוד מבר"ך, ע"כ צמח:

האר"י זלה"ה כרוזי קארי וכו'. אל תחשוב שהוא בלתי צווי, שאם ירצה ילמוד ואם לא ירצה לא ילמוד, לזה אמר כרוזא קארי בכל יומא, כמ"ש בכל יום בת קול יוצא וכו' [אבות פרק ו' מ"ב]. והכרוז הוא מ"ש רשב"י ע"ה בתיקונים [ת"י י"ג דף כ"ט ע"ב] אתכנשו למעבד קרבא עם חויה בישא, והיינו היצה"ר שצריך האדם לעשות עמו מלחמה כדי להוציא בולעו מפיו, והיינו הכרוז שמכרזת התעסקו בתורה הזאת כדי לעשות נייחא לשכינתא ותבערו ממנה את הקוצים והברקנים שנקראים בשולי כרמא, שהם מבשלים הכרם כמו שמבשלים הכרם ע"י דבר אחר. כך הכרם שהוא ישראל והרשעים שהם כקוצים הם בוקעים בקליפות כשיתפללו עם הציבור כאחד מהם עולה תפילתם יפה, כמו שאמרו חז"ל [בזוהר ח"א דף רל"ד ע"א] על פסוק פנה אל תפילת הערער ולא בזה תפלתם [תהלים ק"ב י"ח]. אעפ"י שזה הערער אינו יודע מה שהוא אומר ולא יזה מקום הולך תפלתו. ואעפ"י שעושים פעולה בתפלתם להעלות אותה למעלה, עכ"ז אינו מזמר הרשעים הנהנים ממנה כי אם ע"י חכמה זאת, לזה אמר כרוזא קארי כל יומא.

צמח כרוז"א, נלע"ד כרוז"א אותיות או"ר ז"ך, רצונו לומר השכינה שנקראת רח"ל שעם הכולל גימטריא כרוז"א עם האותיות. קארי בכל יומא, להזהיר את העם שיעסוק בתורה שזה לחמה ומשם אורה. וזהו כרוזא אותיות או"ר על דרך ותורה אור, עם שנבראת עם ז"ך אותיות נכתבות. ע"י עסק התורה יבוא הגאולה כמו שנכתב בתיקונים במקומות רבים. ק"ארי ב"כל יומא, יב"ק, שהוא גימטריא הוי"ה אלהי"ם, שנקרא שם שלם כנודע מן הזוהר. ס"ת אל"י, בגימטריא א"ם, ואז אם הבנים שמחה לאה בשביל הרמז של אותיות אמצעיות שהוא בגימטריא רמז, ועם השלשה כוללים הגימטריא ר"ן שהם עשרה היות שהם ר"ס וה' גבורות עם עשר כוללים. קארי בכל יומא, כלומר האדם נצטוו לעסוק בתורה יומם ולילה, כדכתיב והגית בו יומם ולילה [יהושע א' ח'] הרי הוא כרוזא לאדם.